

TÜBERKÜLOZDA YENİ TANI ARAÇLARININ KLİNİK AÇIDAN ÖNEMİ

Şeref Özkara (ozkaraseref@yahoo.com)

Atatürk Göğüs Hastalıkları ve GCEA Hastanesi

Yeni Tanı Araçlarının Klinik Açısından Önemi

1. Hastanın erken tanısı,
2. TB - TDM ayrımının yapılması,
3. İlaç direncinin erken ve doğru saptanması,
4. Hastanın tedavisinin takibinde ve sonlandırılmasında kararların doğru verilmesi,
5. Koruyucu tedavi kararının doğru verilmesi

TANI

TB Hastası Tanı, Tedavi ve İzlenmesinde

- Epidemiyolojik bilgileri,
- Klinik bulguları,
- Radyolojik bulguları,
- Patolojik inceleme sonuçları,
- TB latent enfeksiyon testleri kullanılır,
- **Bakteriyolojik bulgular çoğunlukla tayin edicidir.**

1. Hastalığın Erken ve Doğru Tanısı

- Klinik bulgular
- Radyolojik vd. görüntüleme bulguları
- Patolojik bulgular

Tanıdan şüphelenilir $\Rightarrow$

- **Mikrobiyolojik bulgular**

Kesin tanı konulur

- Mikrobiyolojik testler (-) ise klinik tanı konulur ve tedavi yanıtı ile karar verilir.

Akciğer radyolojisi

- Aktif TB taramasında kullanılır
- Duyarlılık   %87
- Özgüllük   %89
  - Aynı gün sonuç

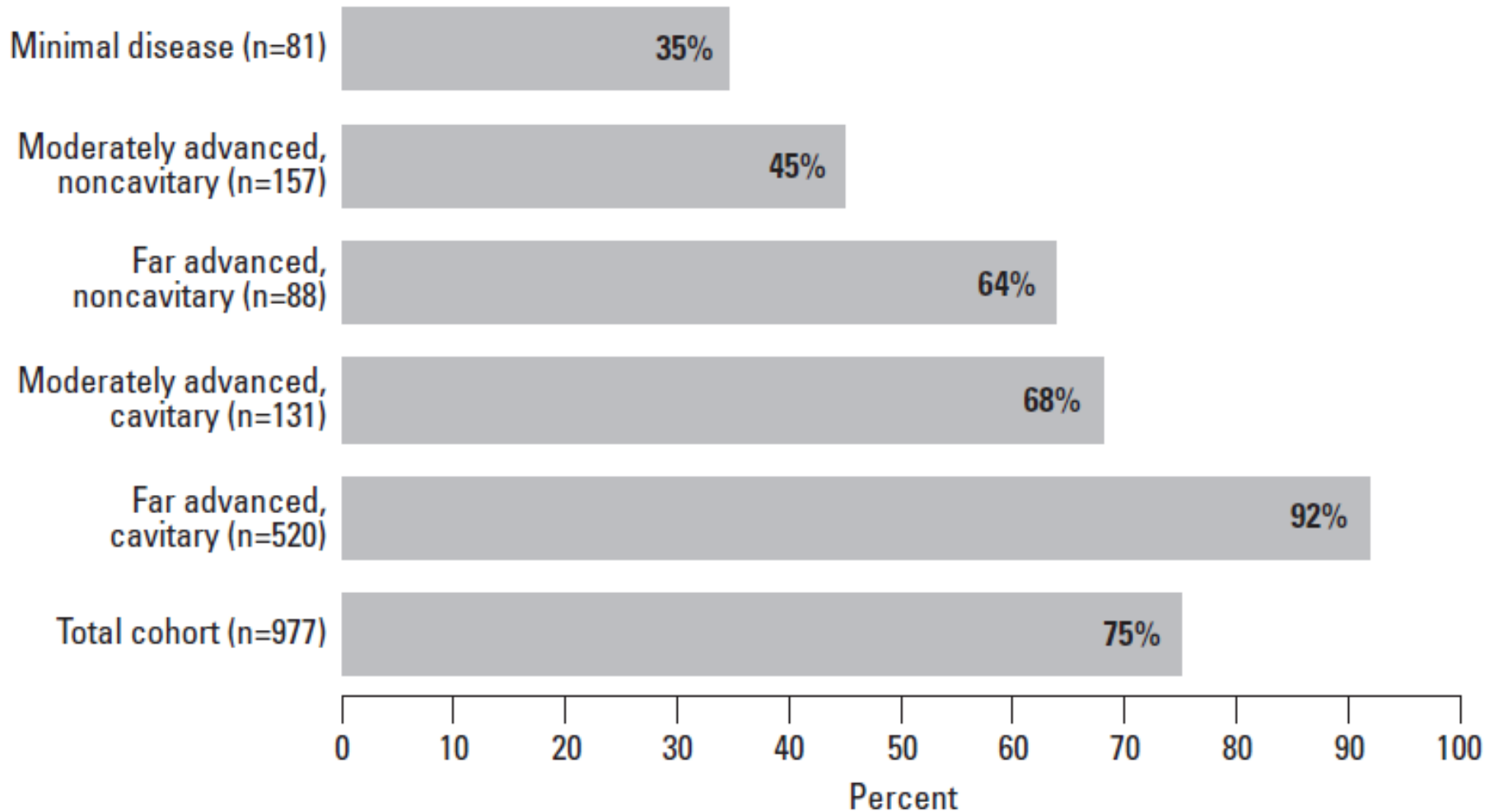
WHO. Sytematic screening for active tuberculosis.
Principles and recommendations, (WHO, 2013)

Aktif AC TB'de mikroskopi

- Tek balgam duyarlılığı %22–43
- 2-3 balgam, 2 günde, duyarlılık %50–70

ATS, CDC. AJRCCM 2000, 161:1376–1395.

AC filmindeki hastalık derecesi ile AC TB hastaları içinde Y+/K+ yüzdesi

Mikroskopi (direkt, teksifle)

- LED FLORESAN MİKROSKOPİ
  - 12 çalışma, kültür standart alınınca

	Duyarlılık % (%95 GA)	Özgüllük % (%95 GA)
LED FM	66,9 (60,5-72,7)	96,8 (93,1-98,6)
LED FM (HIV +'lerde)	53,0 (42,8-63,0)	96,1 (86,0-99,0)

Chang EW, et al. Eur Respir J; 2016; 47:929-37

Mikroskopi

	Duyarlılık, %	Özgüllük, %
Mikroskopi, balgam yayması	32-94	50-99
LED floresan yayma mikroskopisi	52-97	94-100

Steingart KR, et al. Lancet Infect Dis 2006; 6:570-581

Mikroskopi (direkt, teksifle)

- LED MİKROSKOPİ
- Aynı gün sonuç verilmesi idealdir.
  - Örnek nakli (zamanlama ve süre).
  - Sonuç, sonraki günlerde verilirse, klinisyen kararını klinik ve radyolojik bulgularla verir.
- Özgüllüğü yüksektir, fakat duyarlılığı düşüktür
⇒ “yayma negatif olgular”

Ankara ili olguları, 2012

Türkiye'de Verem Savaşı 2014 Raporu

- AC TB 305 olgu

– Mikroskopi yapılan:	295	%96,7
– Yayma pozitif:	175	%57,4
– Kültür yapılan:	280	%91,8
– Kültür pozitif:	201	%65,9

Kültürün mikroskopiye katkısı 26 olgu (%8,5)

- İsviçre'de bir çalışma

– 158 AC TB, Y+ %59, Y-K+ %37, Y-K- %4

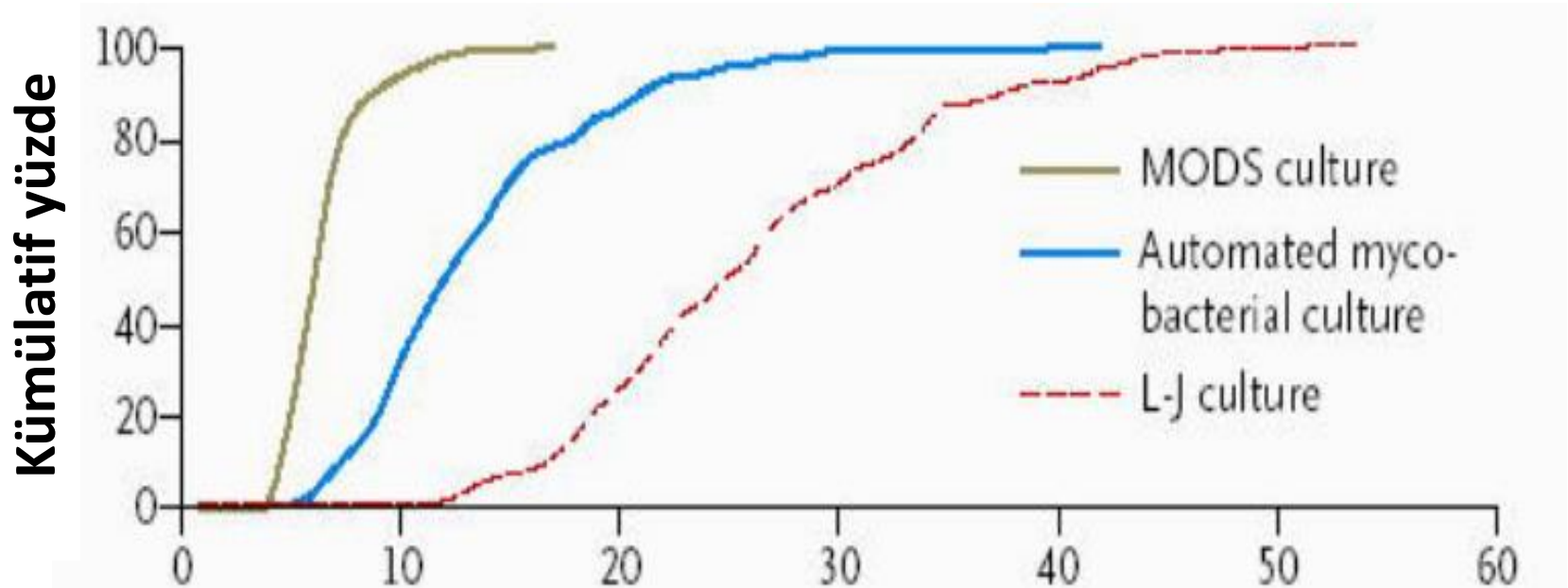
Kherad O, et al. BMC Infect Dis 2009; 31:9:217

Kültür

- Yeni testler, tanı süresini kısaltıyor.

-

Kültür pozitifleşene kadar geçen günler

Lipoarabinomannan (LAM) yan akım testi

- Antijen saptayarak, HIV pozitiflerde TB tanısı

• Duyarlılık	Tüm hastalar	%44
	HIV+'ler	%54
• Özgüllük	Tüm hastalar	%92
	HIV+'ler	%90

– Süre: aynı gün

WHO. The use of lateral flow urine lipoarabinomannan assay (LF-LAM) for the diagnoses and screening of active tuberculosis in people living with HIV: policy guidance. WHO, 2015

Loopamp *Mycobacterium tuberculosis* complex testi (NAAT-LAMP)

- Aktif TB tanısında
  - Duyarlılık   %76-80
  - Özgüllük   %97-98
- Periferik laboratuvarıda, aynı gün sonuç verir.

WHO. The use of loop-mediated isothermal amplification (TB-LAMP) for the diagnoses of pulmonary tuberculosis: policy guidance. WHO, 2016

Moleküler testler

- AC TB için duyarlılık ve özgüllüğü yüksektir.
- Xpert MTB/RIF tanıda (tek örnek)
  - Y+ için duyarlılık %98,2 özgüllük %99,2
  - Y- için duyarlılık %72,5 özgüllük %98,2
  - RD için duyarlılık %97,6 özgüllük %98,1

Boehme CC, et al. N Engl J Med 2010;363:1005-15

- Akciğer dışı TB ve çocukluk çağı TB için de tanı duyarlılığını artırır.

Xpert MTB/RIF Testi

- Meta analiz; 18 çalışma, 10.224 örnek

	Duyarlılık (%)	Özgüllük (%)
AC TB	90	98
AD TB	80	86
RIF D	94	97

Meta-Analiz: 85 çalışma: 2010-2013

- Erişkinlerde akciğer TB tanısı
  - İlk test, 9.558 hasta
    - Duyarlılık : %88 (%84-92)
    - Özgüllük : %99 (%98-99)
  - Y (+), K (+), 1.952 hasta
    - Duyarlılık : %98 (%97-99)
  - Y (-), K (+), 7.151 hasta
    - Duyarlılık : %68 (%61-74)

Meta-Analiz: 85 çalışma: 2010-2013

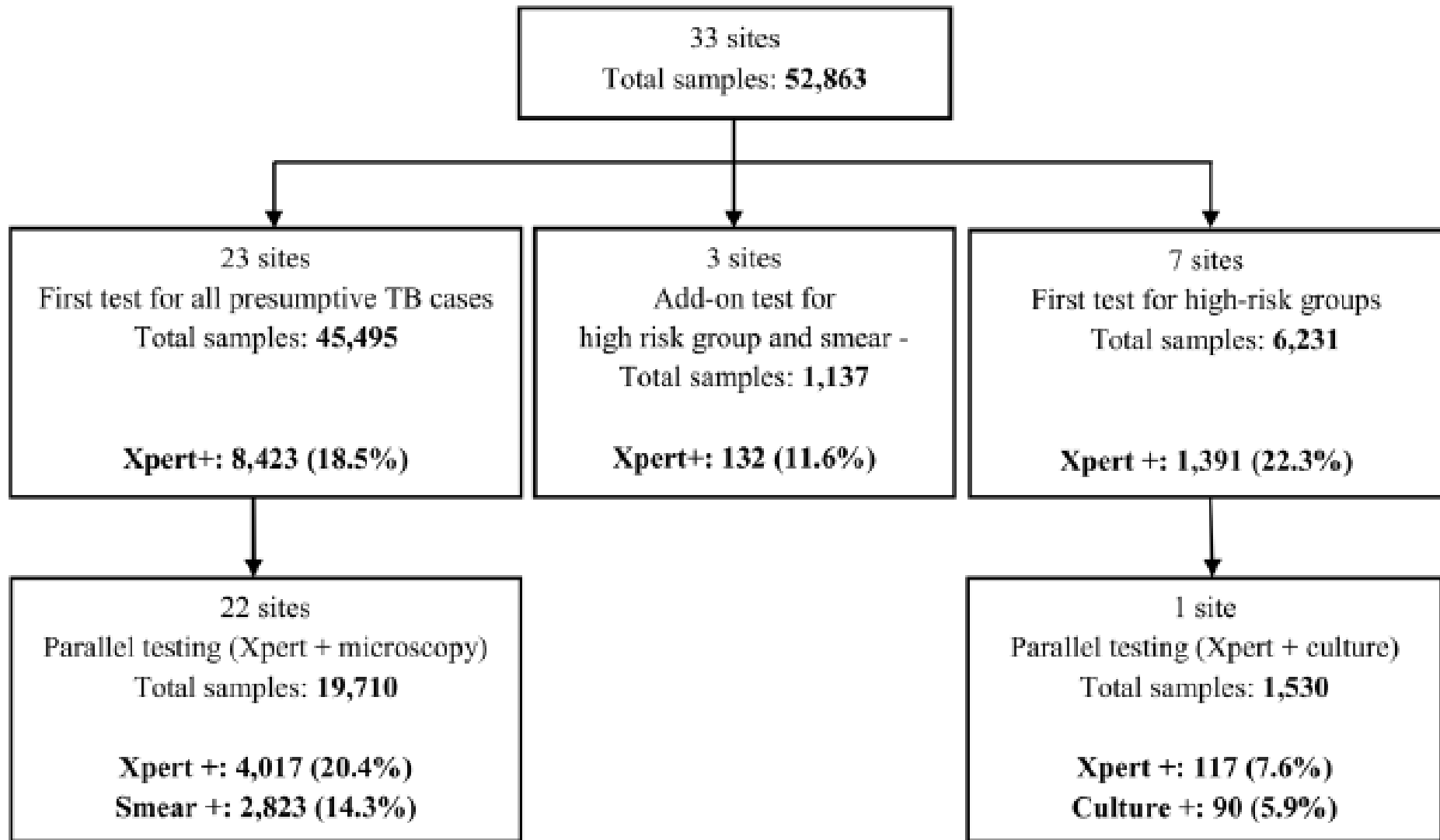
- HIV (+) hastalar (1.789 hasta)
  - Duyarlılık: %79 (%70-86)
- Çocuklarda TB tanısı (2.603 hasta)
  - Duyarlılık: %66 (%52-77), balgam ya da AMS
  - Özgüllük: %98

Meta-Analiz: 85 çalışma: 2010-2013

	Comparison (No. of studies, No. of samples)	Median (%) pooled sensitivity (pooled 95% CrI)	Median (%) pooled specificity (pooled 95% CrI)
Lymph node tissue and aspirate	Xpert MTB/RIF compared against culture (14 studies, 849 samples)	84.9 (72–92)	92.5 (80–97)
	Xpert MTB/RIF compared against a composite reference standard (5 studies, 1 unpublished)	83.7 (74–90)	99.2 (88–100)
Cerebrospinal fluid	Xpert MTB/RIF compared against culture (16 studies, 709 samples)	79.5 (62–90)	98.6 (96–100)
	Xpert MTB/RIF compared against a composite reference standard (6 studies, 512 samples)	55.5 (51–81)	98.8 (95–100)
Pleural fluid	Xpert MTB/RIF compared against culture (17 studies, 1385 samples)	43.7 (25–65)	98.1 (95–99)
	Xpert MTB/RIF compared against a composite reference standard (7 studies, 698 samples)	17 (8–34)	99.9 (94–100)
Gastric lavage and aspirate	Xpert MTB/RIF compared against culture (12 studies, 1258 samples)	83.8 (66–93)	98.1 (92–100)
Other tissue samples	Xpert MTB/RIF compared against culture (12 studies, 699 samples)	81.2 (68–90)	98.1 (87–100)

CrI, credible interval; the CrI is the Bayesian equivalent of the confidence interval.

18 Ülke, 33proje alanı, toplam: 52.863 örnek

DSÖ 2013, Xpert MTB/RIF

- ÇİD-TB ve HIV (+) kuşkulu erişkin ve çocuklarda
- TB kuşkulu erişkin ve çocuklarda

Xpert MTB/RIF ilk tanı testi

- TB kuşkulu, (ÇİD-TB ya da HIV düşünülmeyen) yayma (-) olgularda
- TB menenjit şüphesinde
- AD TB kuşkulu lenf bezi vb. doku örneklerinde

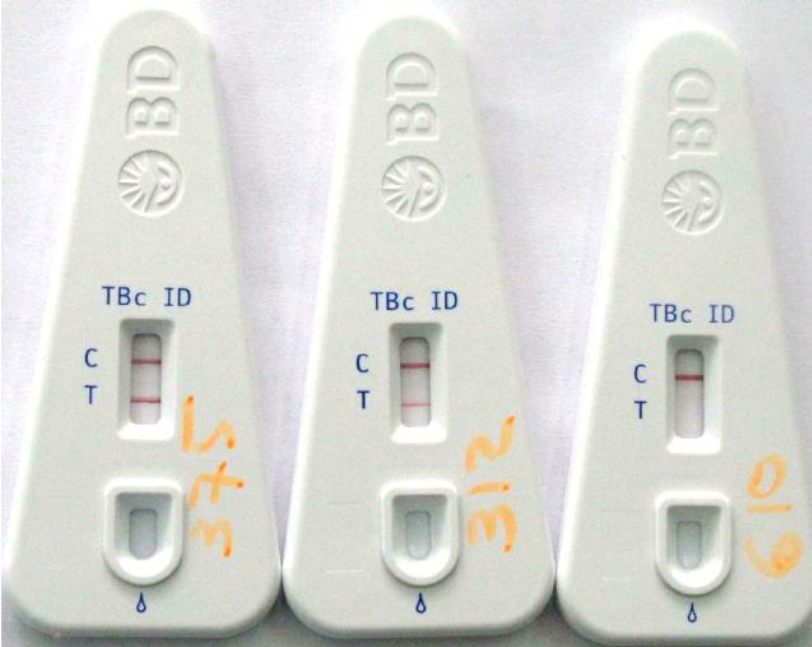
TB DIŞI MİKOBAKTERİ (TDM)

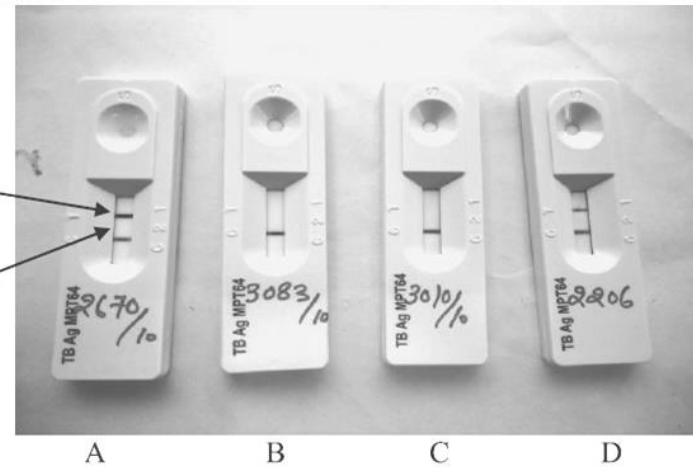

2. TB – TDM Ayrımı Yapılması

- “Eski” testler
  - Üreme özellikleri (üreme hızı, koloni yapısı, pigment)
  - Biyokimyasal testler (Niasin, nitrat redüktaz, katalaz, vd.)
  - HPLC
- Kromatografik test

Test Band (T)
Control Band (C)

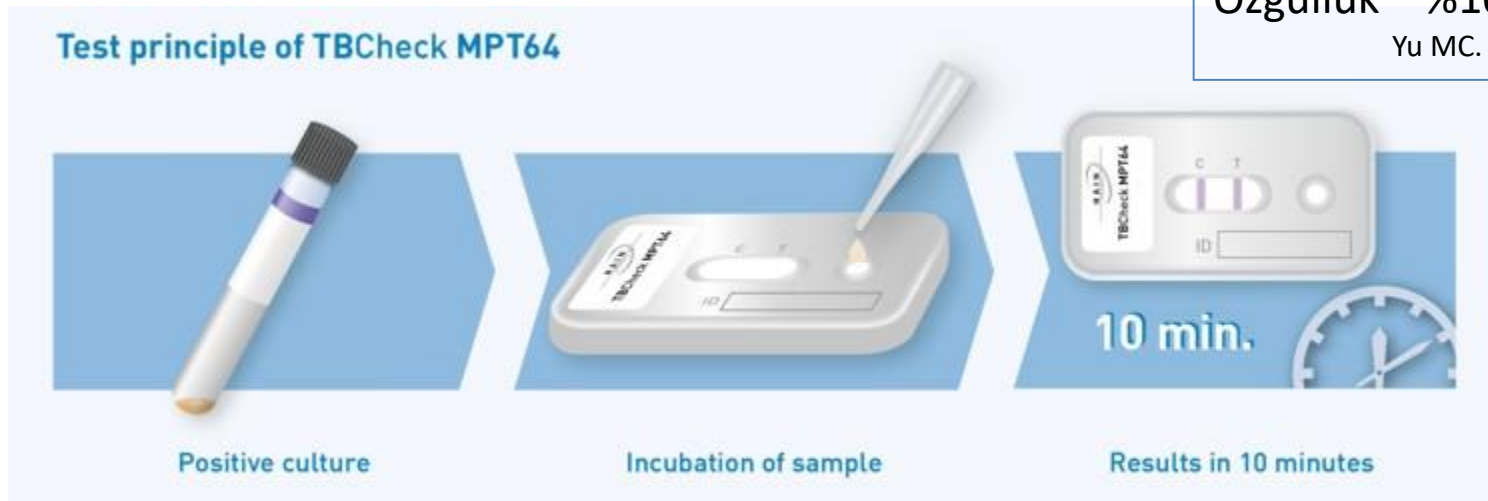
A and D; Positive Band (*M. tuberculosis* complex)
B and C; Negative

MPT64 Rapid ICT Kit. Maurya AK, et al.
Indian J Med Res 2012; 135:901-6

ID Tbc test.

Sol: güçlü pozitif, Orta: zayıf pozitif, Sağ: negatif sonuç.
Barouni AS, et al. Afr J Microbiol Res 2012; 6:1065-68

Duyarlılık %98
Özgüllük %100
Yu MC. JCM 2011

TBCheck MPT64

<http://www.hain-lifescience.de/en/products/microbiology/mycobacteria/tuberculosis/tbcheck-mpt64.html>

TB – TDM Ayrımında Xpert MTB/RIF

Hasta 1

	Yayma	Xpert
Birinci örnek	+++	+
İkinci örnek	++	

Hasta 2

	Yayma	Xpert
Birinci örnek	+++	–
İkinci örnek	++	
Üçüncü örnek	++	–

TDM Tür Adı Belirleme

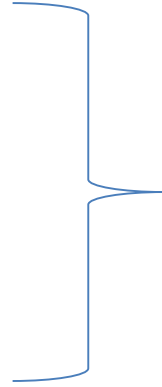
- Ters hibridizasyon testleri
- PZR-kesim enzimi analizi
- Gerçek zamanlı PZR
- DNA sekansı

Ticari kitleler:

- AccuProbe system
(Hologic Inc.),
- INNO-LiPA Mycobacteria system
(Fujirebio Europe, Ghent, Belgium),
- GenoType Mycobacterium system
(Hain Lifescience, Nehren, Germany).

TDM tanısı konulunca

- Tür adı belirlenmesi
- İlaç duyarlılık testi

⇒ Tedavi kararı

- Tedavi verilmesi kararı

- Tedavi rejimi kararı

⇒ Hasta izlemi

İL AÇ DİRENCİ

3. İlaç Direncinin Erken ve Doğru Tanısı

- Tanım değişikliği
  - ÇİD/RD-TB (çok ilaca dirençli/rifampisin dirençli)
- Erken tanı
  - Moleküler yöntemle Rifampisin direnci 2 saatte
  - ÇİD-TB şüphelenilen hasta
    - RİF direnci var $\Rightarrow$ ÇİD-TB tedavisi başlanıyor.

Klinikte uygulama, yatış

- ÇİD-TB şüpheli hasta
  - ÇİD-TB oranı yüksek yerden gelen
  - ÇİD-TB temaslısı
  - Tedavisi başarısız/ 3. ayda (+)/ iyileşmiyor/ vd.
- Sevk ile yatırılır
  - Klinik bilgileri
  - Epidemiyolojik bilgileri
  - Önceki tedavileri
  - Önceki mikrobiyolojik verileri

Klinikte uygulama, tedavi

1. Xpert MTB/RIF (RD) $\Rightarrow$ ÇİD-TB tedavisi (0 gün)
2. Yayma (+) örnekte $\Rightarrow$ Ted. değişikliği (1 hafta)
  - a. İNH ve RİF direnci (ÇİD)
  - b. Kinolon+Parenteral ilaç (+EMB) direnci (YİD)
3. Fenotipik İDT sonuçları
 $\Rightarrow$ Ted. değişikliği (1-3 ay)

Meta-Analiz: 85 çalışma: 2010-2013

- Erişkinde RİF direnci için (2.624 örnek)
  - Duyarlılık %95 (%90-97)
  - Özgüllük: %98 (%97-99)
- Çocuklarda RİF direnci için
  - Duyarlılık: %86 (%53-98)

Birinci grup TB ilaçlarına “line probe assay”

- GenoType MTBDRplus ve NIPRO

Rifampisin direnci	duyarlılık %98, özgüllük %99
İzoniyazid direnci	duyarlılık %84, özgüllük >%99

Süre 1-2 gün, moleküler lab. gerekir.

Ling DI, et al. Eur Respir J. 2008; 32:1165-74

İkinci grup TB ilaçlarına “line probe assay”

- GenoType MTBDRsl

F-Kinolon direnci   duyarlılık %86, özgüllük %98

Parenteral direnci   duyarlılık %87, özgüllük %99

Süre 1-2 gün, moleküler lab. gerekir.

WHO. The use of molecular LPAs for the detection of resistance to second-line anti-tuberculosis drugs: policy guidance. 2016

Klinikte uygulama, tedavi

1. Xpert MTB/RIF (RD) $\Rightarrow$ ÇİD-TB tedavisi (0 gün)
2. Yayma (+) örnekte $\Rightarrow$ Ted. değişikliği (1 hafta)
  - a. İNH ve RİF direnci (ÇİD)
  - b. Kinolon+Parenteral ilaç (+EMB) direnci (YİD)
3. Fenotipik İDT sonuçları
 $\Rightarrow$ Ted. değişikliği (1-3 ay)

TEDAVİ İZLEMİ VE SONLANDIRMA

4. Tedavi izlemi ve sonlandırma: **İlaca duyarlı olgu**

- ilaç eksilmesi (yan etki, ilaç yokluğu, vd.)
⇒ yeterli ted. rejimini sürdürme
- İdameye geçiş
2 ay tedavi ve yayma (-)
- Tedavinin tamamlanması
Standart tedavi süresi
Yaygın hastalık ⇒ 3 ay daha uzun ted.

Tedavi izlemi ve sonlandırma:

ÇİD/RD olgu

- ilaç eksilmesi (yan etki, ilaç yokluğu, vd.)
⇒ yeterli ted. rejimini sürdürme
- İdameye geçiş
Kültürler üst üste 2 ay negatif
- Tedavinin tamamlanması
Kültür (-) sonrası 18 ay

(9 ay kısa süreli ÇİD/RD-TB tedavisi)

Bangladeş rejimi

- Mayıs 1997- Aralık 2007
- 4 yılda %85 nüks olmaksızın başarı

– Prothionamid	
– Kanamisin	4 ay
– İNH (yüksek doz)	

– Gatifloksasin	
– Clofazimin	
– Etambutol	
– Pirazinamid	4+5 ay

Tedavi izleminde sorunlar

1. Yayma (-), kültür (+) örnekler
2. Yayma (+), Kültür (-) seyirli hasta
3. Bir kez Y+, kimi zaman Y+K+
4. ÇİD/RD-TB, birinci grup ilaç tedavisi ve hastada klinik iyileşme, Y-K- seyirli

KORUYUCU TEDAVİ

5. Koruyucu tedavi kararının verilmesi

- Türkiye'de koruyucu tedavi endikasyonları
  1. Bulaştırıcı TB hastası temaslısı, <35 yaş
  2. Son 2 yıl içinde TDT ya da İGST (+) olmuş
  3. TDT ya da İGST (+), <15 yaş
  4. Bağışıklığı baskılanmış, TDT >4mm ya da İGST (+)
  5. Akciğerde sekel lezyon, TB ilacı kullanmamış ve TDT (+) ya da İGST (+)

Koruyucu tedavi kararının verilmesi

A. BAKTERİYOLOJİ

- Türkiye'de koruyucu tedavi endikasyonları
  - 1. Bulaştırıcı TB hastası teması, <35 yaş**
  2. Son 2 yıl içinde TDT ya da İGST (+) olmuş
  3. TDT ya da İGST (+), <15 yaş
  4. Bağışıklığı baskılanmış, TDT >4mm ya da İGST (+)
  5. Akciğerde sekel lezyon, TB ilacı kullanmamış ve TDT (+) ya da İGST (+)

Koruyucu tedavi kararının verilmesi

B. TDT ya da İGST

- Türkiye'de koruyucu tedavi endikasyonları
  1. Bulaştırıcı TB hastası temaslısı, <35 yaş
  2. Son 2 yıl içinde TDT ya da İGST (+) olmuş
  3. TDT ya da İGST (+), <15 yaş
  4. Bağışıklığı baskılanmış, TDT >4mm ya da İGST (+)
  5. Akciğerde sekel lezyon, TB ilacı kullanmamış ve TDT (+) ya da İGST (+)

Koruyucu tedavi kararının verilmesi

C. İGST

- Türkiye'de koruyucu tedavi endikasyonları
  1. Bulaştırıcı TB hastası temaslısı, <35 yaş
  2. Son 2 yıl içinde TDT ya da İGST (+) olmuş
  3. TDT ya da İGST (+), <15 yaş
  4. **Bağışıklığı baskılanmış, TDT >4mm ya da İGST (+)**
  5. Akciğerde sekel lezyon, TB ilacı kullanmamış ve TDT (+) ya da İGST (+)

Laboratuvaradan TB Bildirimi

- Ankara Cezaevi taraması
>10.000 kişi
saptanan 4 TB, 2'si yeni
- Evlilik öncesi ve işe giriş başvurusu
İstanbul'da bir VSD
>20.000 kişi
saptanan 3 TB olgusu

**KORSAN
SLAYT**

Laboratuvaradan TB Bildirimi

- Ankara Cezaevi taraması
>10.000 kişi
saptanan 4 TB, 2'si yeni
- Evlilik öncesi ve işe giriş başvurusu
İstanbul'da bir VSD
>20.000 kişi, saptanan 3 TB olgusu
- **ANKARA'DA BİR TB LAB., 2003 yılı**
  - Bir yılda 47 K+ TB olgusunun bildirimi yapılmamış
  - Ankara adresli 34 hastadan sadece 3'ü kayıtlı

Teşekkürler

